Ἐκεῖνα τὰ κῆρ χάρμ' μὶν ἔλεν ἀποτελοῦσιν ὄντως ἐξαίσιον εὐφωνικὴν συναυλίαν. Ὑποθέτομεν ὅτι θὰ συνειργάσθησαν εἰς τὴν συναρμολόγησίν των καὶ οἱ δύο ὀθωμανοὶ πρώην βουλευταὶ Λαρίσσης.

Τὸ τελικὸν λόγιον παραλαμβάνομεν ἔκ τινος διαλόγου ἐπὶ τοῦ ζητήματος τῆς ἀπονεμηθείσης παρὰ τοῦ κ. Τρικούπη εἰς τὸν κ. Δηλιγιάννην συντάξεως

— Καὶ διατί νὰ ζητήσῃ τὴν σύνταξίν του ὁ Δηλιγιάννης ;

— Μά . . . θὰ τοῦ χρειάζεται φυσικὰ διὰ τὴν σύνταξιν . . . τῆς *Πρωΐας*.

ΗΡΑΚΛΗΣ ΓΙΑΤΑΓΑΝΑΣ

Τέλος πάντων ἡ δυσεύρετος εἰκὼν τοῦ φονευθέντος Γιαταγάνα ἀνευρέθη ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Δωρίδος χάρις εἰς τὴν εὐγενῆ προθυμίαν καὶ τὰς ἀόκνους προσπαθείας πολυτίμου φίλου, ἄσμενοι δὲ παρέχομεν αὐτὴν σήμερον εἰς τὸ δημόσιον, ὅπως παρέσχομεν πρό τινος καὶ τὴν τοῦ ἀνδρείου ἀδελφοῦ αὐτοῦ Μιλτιάδου, πεποιθότες ὅτι μετὰ χαρᾶς καὶ συγκινήσεως θέλει γείνει ἀποδεκτή, διότι τὸ ὄνομα τῶν Γιαταγάνα ἐγένετο ἤδη περιφίλητον καὶ σεβαστὸν παρὰ τῷ λαῷ, ὅστις τοὺς δύο ἀδελφούς, τὸν φονευθέντα δηλαδὴ καὶ τὸν τραυματισθέντα, θεωρεῖ ὡς τὴν ἐκ νέου ἐνσάρκωσιν τῆς μεγαλόφρονος καὶ ἡρωϊκῆς ἀνδρείας δι' ἧς πανταχοῦ καὶ πάντοτε ἀνεδείχθη καὶ ἐκλείσθη τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος, ἰδίᾳ δὲ κατὰ τὸν μέγαν αὐτοῦ ὑπὲρ τῆς ἀνεξαρτησίας ἀγῶνα.

Ὁ λαὸς ἀνεκήρυξε τὸν Γιαταγάναν ἥρωα, καὶ τὴν κρίσιν του ταύτην βεβαίως θὰ ἐπικυρώσῃ βραδύτερον ἡ ἱστορία. Ἁπλοῦς τὸ ἦθος καὶ μετριόφρων ἔτρεφεν ἐν τῇ ψυχῇ φρόνημα γενναῖον καὶ αἰσθήματα ἀνάξια ἐποχῶν ἐνδοξοτέρων. Ὅτε ἐπανέκαμψεν ἐκ Θεσσαλίας παρουσίασεν εἰς τὴν βασίλισσαν τὴν παρ' αὐτοῦ κυριευθεῖσαν τουρκικὴν σημαίαν κατὰ τὴν μάχην τῆς Σέκλιζας, οὐδεμίαν δὲ ἠθέλησε νὰ δεχθῇ ἀμοιβήν. Μόλις ἐπείσθη βραδύτερον νὰ δεχθῇ τὴν προσενεχθεῖσαν αὐτῷ θέσιν τοῦ τελωνοφύλακος, ἀλλ' ὁ ταπεινὸς προορισμὸς τῆς θέσεως ταύτης ἥκιστα ἦτο ἀρεστὸς εἰς τὸν ἀνδρεῖον ὀρεινόν, ὅστις νοσταλγῶν μετ' ὀλίγον κατετάχθη εἰς τὰ εὐζωνικὰ σώματα. Εἰς τὰ σύνορα εὑρίσκετο ἀπ' ἀρχῆς φλεγόμενος ὑπὸ τῆς ζωηρᾶς ἐπιθυμίας τοῦ νὰ μετρηθῇ πρὸς τοὺς ἐχθρούς, μόλις δὲ συνεχόμενος ὑπὸ τῶν δεσμῶν τῆς πειθαρχίας. Δυσθυμῶν ὑπὲρ πάντα ἄλλον διὰ τὴν ἄγονον καὶ ἄτολμον χρονοτριβὴν καὶ ἀγανακτῶν διὰ τὴν γενικὴν ἀποθάρρυνσιν, συνέλαβεν ἐν τῷ νῷ τὴν ἰδέαν ν' ἀποπλύνῃ εἰ δυνατὸν αὐτὸς μόνος διὰ πράξεως ἐξόχου τὸ ὄνειδος τῆς ἀνάνδρου ὑποχωρήσεως. Τὰ γεγονότα προκατέλαβον αὐτόν, διὰ τοῦτο δὲ χαρμοσύνως ἤχησαν εἰς τὰ ὦτά του οἱ πρῶτοι αἰφνίδιοι πυροβολισμοί, περὶ ὧν μάλιστα φέρεται τὸ ἑξῆς ἀνέκδοτον. Εὑρίσκετο εἰς τὸν ἐν τῇ θέσει Προφήτῃ Ἠλίᾳ ἀντικρὺ τοῦ ἡμετέρου κείμενον ὀθωμανικὸν σταθμόν, συνδειπνῶν μετά τινος Τούρκου τσαούση (λοχίου) μεθ' οὗ διετέλει πρὸ πολλοῦ εἰς φιλικὰς σχέσεις, τὴν ἑσπέραν τῆς 10 Μαΐου. Μόλις ἀντήχησαν αἱ εἰς τοὺς γειτονικοὺς σταθμοὺς ἀνταλλασσόμενοι πυροβολισμοί, παρήτησε τὸ φαγητὸν καὶ ἠκροάσθη, ἀφοῦ δ' ἐπείσθη ὅτι τὸ πῦρ ἐγενικεύετο, ἠγέρθη ἐν τῷ ἅμα καὶ δραμὼν εἰς τὸν ἑλληνικὸν σταθμὸν ἥρπασε τὸ ὅπλον του. Μετ' ὀλίγον αἱ ἐχθροπραξίαι ἤρξαντο καὶ ἐκεῖ, ὁδὲ Γιαταγάνας, ἰδὼν τὸν τοῦρκον λοχίαν ἀντικρύ, ἐρώνησε πρὸς αὐτόν :

— Τσαούση! πάρε κι' αὐτό !

Καὶ πυροβολήσας ἔρριψε νεκρὸν τὸν πρὸ μικροῦ ὁμοτράπεζόν του.

Πρὸς πληρεστέραν κατανόησιν τοῦ χαρακτῆρος τοῦ Γιαταγάνα, παραθέτομεν περικοπάς τινας ἐξ ἐπιστολῶν αὐτοῦ, γραφεισῶν ὀλίγας πρὸ τοῦ θανάτου του ἡμέρας, τηροῦντες ἐκ σεβασμοῦ ἀμετάβλητον τὸ ἀσύντακτον ὕφος καὶ τὰς ἀνορθογραφίας τοῦ κειμένου. Ἐν τῇ ἁπλοϊκῇ ταύτῃ ἀλληλογραφίᾳ τοῦ ἀνδρείου πολεμιστοῦ, ἐν τῇ περιεργοτάτῃ ἀτελείᾳ τῶν ἱστορικῶν αὐτοῦ γνώσεων, διαλάμπει ἡ φλογερὰ πρὸς τὴν πατρίδα ἀγάπη, τὸ ὑψηλὸν φρόνημα καὶ ἡ ἡρωϊκὴ αὐτοῦ ἀπόφασις.

Τὴν 9 Μαρτίου 1886

Ἔγραφεν ἐκ Πυργωτοῦ τῆς Ῥαψάνης

Σεβαστέ μοι Κύριε Λιδωρίκη

Σφόδρα λυποῦμαι διὰ τὴν ἀπελπισίαν περὶ πολέμου. βεβαίως ἀφοῦ ὁ Δελιγιάνης ὁ δάσκαλος εἶνε διλὸς ἀπελπισία ἔχομε . . . . . ἀλλὰ ὑγεία εἶνε ἄτυχος ἡ Ἑλλάς.

Σὲ προσκυνῶ ὁ ἰδικός Σου

ΗΡΑΚΛ. ΓΙΑΤΑΓΑΝΑΣ

Τὴν δὲ 1 Μαΐου 1886.

Ἐκ Προφήτου Ἠλία.

Οἱ Δωριεῖς ὅπου εὑρισκόμεθα ἐνταῦθα εἰς τὸν Σταθμὸν τοῦς ἐπείρα ἐπὶ τοῦτο διαλεκτοὺς, οἱ ἀπόγονοι τοῦ Μεγάλου Ἡρακλέους θὰ ἐξστρατεύσουν κατὰ τοῦ Ὀλύμπου καθὼ πατρίς των ὅπως τὴν ἀπολαύσουν διότι γνωρίζεις ὅτι ὁ μέγας Ἡρακλὴς ἦτο ἐξ Ὀλίμπου καὶ οἱ Δωριεῖς εἶναι ὀλίμπιοι πιστεβο. *Σᾶς γλυκοασπάζομαι*

ΗΡΑΚΛ. ΓΙΑΤΑΓΑΝΑΣ.

Ἕπονται πολλαὶ ὑπογραφαὶ στρατιωτῶν καὶ ὑπαξιωματικῶν ἐκ Δωρίδος.

Τὴν 10 Μαΐου 1886. ἐκ Προφ. Ἠλίᾳ ἔγραφε πρὸς τὸν φίλον καὶ συμπατριώτην του Χαράλαμπον Ἀρβανίτην εἰς Τύρναβον.

Κύριε Χαράλαμπε χαῖρε,

Σᾶς παρακαλῶ πέμψον τὸ γράμμα τοῦ Κυρίου Λιδωρίκη καὶ κάμε ἐκ μέρους μου τηλεγράφημα συγχαριτήριον τοῦ Κυρίου Πρωθυπουρ. Τρικούπη ὅπως γνωρίζεις καὶ ὑπόγραψέ με βάλε ἀπὸ κάτω *Ἡρ. Γιαταγάνας*

πρώην Τελωνοφύλακας

καὶ νῦν λοχίας τοῦ 9 εὐζ. Τάγματος.

Πλήρωσε καὶ σοῦ τὰ πληρώνω ΗΡΑΚΛΗΣ.

Ἂν ἀκούσης τίποτες πολ. . . . . .

γράψε, Τηλεγράφησε ὅτι . . . . . .

ἔχω σκοπὸ . . . . . .

Ἡ ἐπιστολὴ περὶ ἧς ποιεῖται λόγον ἡ πρὸς τὸν Ἀρβανίτην ἐπιστολή του ἔχει ὡς ἑξῆς·

Κύριε Λιδωρίκη

Συγχαίρω ὑμῖν ἐγκαρδίως διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ ἀγαπητοῦ σας φίλου, Εὔχομε δὲ νὰ ἀνταποκριθῆτε εἰς πὰν ὀφέλιμον τῆς πατρίδος μας οπερ δὲν ἀμφιβάλω ως ἅπασα ἡ πατρίδα μας δωρίδα Σὲ παρακαλῶ γράψε μου ταχέως τί φρονίτε ὑπὲρ στρατοῦ καὶ πολέμου καὶ ἀφοπλισμόν.

Ἐνταῦθα ἐγένετο μάχη δυνατὴ μεταξὺ τῶν τούρκων, ὁ Μιλτιάδης ἀνεδίχθη καθόσον ἦτο εἰς τὸν πόλεμον ἐγὼ εἶμε μακράν. *Σᾶς προσκυνῶ*

ΗΡ. ΓΙΑΤΑΓΑΝΑΣ.